

Pe un an . . . — Un
Pe jumătate an 14.—
Pe 6 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40
Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nr. 1/4

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțumite publice și Lege
deschisă costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Protestul lor este protestul nostru...

Vorbă veche: ce ție nu-ți place altuia nu-i face.

Arad, 22 Decembrie.

Camera ungară a avut la 17 Decembrie o ședință tumultuoasă. Deputatul opoziționist Urmánczy Nándor într'un discurs lung, subliniat de aplauzele dese și aprobările sgomotoase ale deputaților stângei, s'a făcut ecoul nedreptăților ce se zice că le îndură Maghiarii între actualele împrejurări. Protestul la care a aderat numeroasa masă a opoziționiștilor, este uneori ticluit în același spirit ca protestele ce le-am ridicat, la diferite prilejuri dureroase, pe paginile ziarului, cu deosebire, însă că n'am uzat de violențe de limbaj ca acele...

În campania actuală, a spus Urmánczy, „tenacitatea fără egal și uimitoarea vitejie a soldatului maghiar este un factor decizător” și s'a dovedit „preponderanța lui numerică și morală”. Unde am fi, se întreabă Urmánczy, „dacă armata maghiară ar fi organizată ca armată separată sub comandament maghiar și ei ar putea exercita în libertate limba maghiară, însemnele maghiare și spiritul național” (*a magyar nyelv, a magyar jelvények és nemzeti szellem szabadon érvényesülne*)?

De câte ori ne-am pus și noi o întrebare ca aceasta! Cât de departe am fi progresat, câtă liniște și încredere s'ar fi așternut în sufletul nostru, teama de viitor ar fi dispă-

rut, și am fi fost în parte recompensați pentru număroasele noastre jertfe, dacă s'ar fi creat condițiile de liberă frecvență a limbii românești, a însemnelor românești și a spiritului național românesc în rândurile ostașilor noștri și în viața publică românească? Dorința lui Urmánczy și a deputaților opoziționiști maghiari de a se bucura poporul maghiar de avantajii ca aceste în monarhie, este și o dorință a noastră de a avea pentru noi aceleași avantagii în Ungaria. Necesitate pentru Maghiari — necesitate și pentru noi; protestul lor — protestul nostru.

Urmánczy se plânge că „soldatul maghiar și astăzi, pretutindeni, în campanie, cazărmi, pe strade, este surprins de fenomene și măsuri cari jignesc sentimentul lui național”. Fenomene și măsuri de-ale factorilor dela putere nu jignesc oare de atâta vreme și sentimentul național românesc? Și când Urmánczy este indignat că Höfer e prea lapidar, nu trece în detalii, ci mulțumindu-se cu formule ca: „atacurile crâncene ale dușmanului pricinuindu-i pierderi grele, le-am respins”, nu amintește *hogya milyen csapatok vettek részt abban az ütközetben* (ce fel de trupe, de ce naționalitate, au luat parte în acea luptă)! Dar de câteori nu am cerut să se facă pentru soldatul român o dreptate, să se desfacă partea lui de glorie în comunicatele lui Höfer?...

Am spus-o că n'am uzat de violențele de limbaj ale lui Urmánczy, ci am înșirat faptele în simplitatea lor scoțând în evidență slăbiciunile, și n'am mers așa de departe încât să ridicăm acuze ca ale lui Urmánczy că decorațiile nu se împart după merite din

partea comandamentului superior al armatei austro-ungare. Nici nu putem bănuși că transferările ofițerilor români dela unele trupe la altele, s'ar face din anume motive de ostilitate față de Români, cum o face Urmánczy cu ofițerii maghiari. Însă e incontestabil că ceea ce povestește deputatul opoziționist despre soldatul maghiar că este simpatic Austriecilor când este pe front numai, se potrivește de minime cu tratamentul ce se face soldatului român în acest caz. O, în războiul Românii sunt element de preț, ei sunt un excelent material militar, concetățenii noștri mărturisesc cu glas tare această admirație. Dar numai când ei sunt acolo pe front... Just este, însă, și cât așteptăm o considerație dreaptă ca aceasta, să se prețuiască elementul românesc pretutindeni, în toate manifestările sale, nu numai în cele militare...

Mai este indignat apoi Urmánczy că un maior ceh li-a interzis ofițerilor maghiari să vorbescă ungurește cu prilejul unei mese comune. Deci nu este nu fenomen izolat, ce se întâlnește numai la nația noastră, indignarea când nu ți se permite să vorbești în limba românească, și, că e naturală indignarea, ceea ce concetățenii noștri nu voiau să admită.

Evident că Urmánczy suferă de același șovinism orb ca ceilalți opoziționiști, și când vorbește de „magyar katona” nu înțelege numai pe soldatul maghiar, ci pe soldatul din Ungaria, ungar cum ar trebui să fie numit. El nu face nici cel puțin distincția asta elementară. Însă nu asupra acestui punct am voit să stăruim astăzi în amănunte, de-altfel suntem edificați prea bine asupra lui, ci asu-

Scrisoare în tabără.

Soția.

De când pe câmpul de război
Te-ai dus bărbate dragă,
De-atunci și lumea pe la noi
Să ști că-i mai beteagă.

Iar codrii par'că-s mai pustii
Pădurile mai mute
Și chiar și paserile 'n crâng
Gândești că-s mai tăcute.

O doină azi nu mai auzi
Pe 'ntinsa noastră vale,
Și ori și încătrău te duci
Intimpini numai jale...

Așa-i, vezi, lumea pe la noi:
Negrită-i de suspine —
Și-acum să-ți scriu iubitul meu,
Să-ți scriu și despre mine.

Și despre mine scriu atât:
Trei luni am fost morboasă!
Acum har Domnului că sunt
Destul de sănătoasă.

Apoi trudesc și fac și eu
Ce pot ca o femeie
Săracă și cu cinci copii,
Ce n'are rând să steie.

Copiii, sănătoși și ei
Și cresc destul de bine,
Și tot mă 'ntreabă dragii mei:
— Dar tata nu mai vine?

Ba vine! Le răspund — și ies
Din casă prin ogradă,
M'ascund de ei, așa zicând,
Și plâng să nu mă vadă.

O dac'ai ști tu chinul meu
Și-ai ști ce greu îmi vine,
Când văd copiii mei plângând,
Și mă gândesc la tine...

Că vai, nu lase Dumnezeu,
Să-ți fie cumva dată,
Să mori pe-acolo! Ei rămân
Sărmanii fără tată!

Și ce m'aș face eu atunci?
Să-i cresc nu am mijloace!
Și vezi acesta-i chinul meu
Și gândul ce mă coace...

Dar tot gândesc că Dumnezeu
Va da să fie bine;
Și n'a lăsa să mori, ca noi
Să rămânem de tine.

Și cred că va sosi 'ncurând
Și pacea mult dorită,
Când voi putea și eu să zic:
— Ah! Sunt prea fericită!

Iar pân' atunci te sărut
Prin asta carte mică,
De mii de ori cu drag și dor...
Soția Ta: „Samică”.

Urvișul-de-Beiuș.

Isaila Marele.

pra procesului de conștiință ce li se face Austriecilor în discurs, proces pe care l'am făcut noi în atâtea rânduri concetățenilor noștri.

Așadar un mare număr de parlamentari maghiari, toți câți au aplaudat pe Urmánczy, desvălește o seamă de nedreptăți de cari însă înșiși concetățenii noștri se fac vinovați. De aceea vrem să le aducem aminte de vechea vorbă românească: ce ție nu-ți place, altuia nu-i face. Dacă așa de profund resenz trezește la ei neaprecierea serviciilor ce le săvârșește soldatul maghiar, resenz de egală intensitate trezește o neapreciere a serviciilor soldatului român din partea lor. Protestul lor este și protestul nostru, ticluit din aceleași motive.

Revista: „Pagini literare“.

Arad, 22 Decembrie.

Revista **Pagini literare**, va fi întâia la noi, care va avea atelierul său propriu pentru facerea clișeeilor. De altfel e de înțeles că un atelier ca acesta este o condiție tehnică pentru a fi garantată asortarea bogată, variată, indispensabilă pentru o publicație ce vrea să satisfacă în chip desăvârșit tuturor exigențelor.

Direcțiunea **Concordiei** va lua măsuri ca instalarea atelierului să se facă în localurile institutului dacă se poate chiar pe Anul Nou românesc, însă nu-i exclusă probabilitatea ca ea să întârzie câteva zile după acest termen.

La „Paginile literare” vor fi angajate toate condeiele de seamă de dincoace, ea va fi „un adevărat cămin” al scriitorilor noștri din Transilvania și Ungaria. Directorul ziarului nostru, d. Vasile Goldiș, a adresat tuturor scriitorilor noștri de seamă următoarea scrisoare:

Mult stimate domnule,

In presa noastră cotidiană s'a accentuat în timpul din urmă cu multă stăruință și tot atâtea dreptate necesitatea adânc simțită a unei reviste literare, în jurul căreia să se grupeze toți scriitorii români din patrie.

Este adevărat, că năpraznicul războiu de acum a rărit în câteva rândurile scriitorilor noștri, secerând dintre ei câteva jertfe atât de scumpe și lipsind astfel literatura noastră de multe condeie agere și valoroase.

Totus dintre cei rămași în viață și apărând cu statornicie tradițională, vatra strămoșească socotim, că se poate înjgheba o frumoasă falangă, care să asigure buna îndrumare, folosul și prosperarea unei reviste literare la înălțimea cerințelor vremii de azi.

In această credință, după înțelegerea verbală cu mai mulți reprezentanți ai literaturii și științii române din această țară, m'am decis a oferi sprijinul institutului național „Concordia” pentru a înlesni astfel apariția proiectatei reviste literare.

„Concordia” ca institut național de editură va tipări această revistă, fără a reflecta la absolut nici un profit material. Dimpotrivă, dacă în primul an al apariției revista nu ar putea fi răspândită într'un număr corăspunzător de exemplare și din această cauză ar rezulta oarecare deficit, nici membrii comitetului de redacție, nici colaboratorii revistei nu vor întâmpina dificultăți din această cauză, căci institutul „Concordia” se va îngriji să achite eventualul deficit. La aceasta firește nu se poate obliga, decât pentru anul I. În schimb însă dacă s'ar realiza vre-un profit, mare sau mic, acesta va fi pus în întregime la dispoziția comitetului de redacție, care îl va distribui în proporție dreaptă între colaboratorii revistei. Administrația revistei încă se va face cu totul gratuit, purtându-se cărți de evidență, din cari să se poată constata ori când adevărata situație a venitelor și cheltuielilor.

Revista e proiectată să apară la 1 Ianuarie 1916 sub numele „Pagini literare”. Pentru îngrijirea tuturor afacerilor redacționale a binevoit a se angaja d. Victor Stanciu, directorul școlii civile de fete din Arad și mult apreciatul scriitor al generației tinere. Dânsul va întreține corespondența cu membrii comitetului de redacție: va întocmi împreună cu dânsii un normativ despre afacerile redacționale, îi va invita la ședințe și consultări, de câte ori se va ivi trebuința. În felul acesta cred că se va putea realiza o veche dorință a scriitorilor noștri: să aibă o

revistă care să fie cu adevărat a lor! Nu numai o tribună liberă pentru toți ceice au ceva de valoare literară sau științifică de împărtășit neamului, ci un adevărat cămin al scriitorilor noștri din Transilvania și Ungaria va fi revista „Pagini literare”! Ea va da cu timpul tuturor scriitorilor noștri puțința și îndemnul să muncească nu numai spre binele și luminarea altora, ci în câteva și spre folosul lor propriu, căci rezultatul material al muncii lor nu va luneca în buzunarul vre-unui întreprinzător particular, cum a fost până acum datina, ci se va distribui integral celor ce l-au creat și celor ce li se cuvine în proporție cu munca lor.

Rog deci pe toți cei cari au prins de închinare pe altarul frumosului și al adevărului, îmbrăcat în vestmântul dulcii noastre limbi românești să nu întârzie a oferi colaborația lor la „Pagini literare” iar cei înțelegători de însemnătatea națională și culturală; a acestei întreprinderi să grăbească a-i da întreg sprijinul lor.

Arad, în 5 Decembrie 1915.

Vasile Goldiș.

Nationaliștii francezi despre discursul cancelarului. Ziarul „La Presse” din Geneva, organul naionaliștilor francezi, vorbind despre discursul cancelarului german, spune că guvernul german recheamă la adevărata rațiune și la mai mult spirit critic pe aceia cari au fost cuprinși de visuri, necunoștință, ipoteze și iluzii.

A DOUA NOTĂ A STATELOR-UNITE ÎN CHESTIA „ANCONA”. Se anunță din Viena că ambasadorul Statelor-Unite, I. Pennfield a remis azi ministrului de externe austro-ungar a doua notă a Statelor-Unite ca răspuns la răspunsul dat de monarhie în chestia torpilărilor vaporului italian „Ancona”. Se afirmă că nota a doua e ținută într'un ton preventiv.

„Kölnische Zeitung” scrie că a doua notă americană destăinuiește câteva date, din cele cerute de monarhie, dar refuză a da și alte lămuriri temeinice deoarece guvernul Statelor-Unite privește ca bază suficientă pentru pretențiunile sale comunicatul comandamentului fotei.

Din însemnările unui glotaș.

De vorbă cu un țaran.

A început să însereze.

De vre-o jumătate de oră a încetat și ploaia, care două zile neîncetat a cernut lacrimi, când mai mici, când mai mari.

Ploaia nu a fost rece. Inseninându-se cerul, e așa de frumos și plăcut afară. Respirarea aerului, un aer de primăvară, simți că îți face bine, îți procură o senzație plăcută.

Eu stau răzimat de un pod și contemplez priveliștea ce se înfățișează înaintea ochilor mei.

De câte ori privirea îmi cade și instinctiv se oprește pe tranșeele din nemijlocita apropiere a podului, întotdeauna simt un fior — un fior tainic, neînțeles.

Privesc îndelungat tranșeele și firul minții mele nu poate țese nimic deslușit, temeinic...

Deodată tresar.

— Bună seara!

Mă uit în direcția de unde am auzit aceste două cuvinte și în apropiere de vre-o doi-trei pași dela mine, văd un țaran de-ai noștri.

Cum de nu i-am auzit pașii?

Țăranul era bine făcut. Putea să aibe vre-o cincizeci de ani. Fața lui reoglindește însă mari

suferințe sufletești. O durere îndârjită era întipărită pe ea.

— Bună seara, moșule! — zic eu.

Fața țăranului se luminează. Face mai un pas spre mine și mă privește cu oarecare neîncredere.

— Ești Român? — mă întrebă el, cu bucurie.

— Da, sunt Român.

— Până acuma ațea, numai *Cehi* am văzut. Cum de-ai ajuns d-ta între ei?

— Ce să-ți spun, moșule. Intocmai ca banii, cari se primesc din o mână în alta, tot așa și noi soldații, acuma, în aceste vremuri de urgie, umblăm de ici-colo. Azi suntem aici, mâine, bunul Dumnezeu știe pe unde rătăcim.

Pieptul țăranului se ridică cu putere. Ceva se războia acolo.

Și-a dus mâna dreaptă la frunte, ca și când ar fi voit să alunge un gând greu, apăsător; o durere insuportabilă.

— D-ta dela oraș vini, moșule? — întreb eu pe țaran văzând că el nu zice nimic.

— Da, am fost la oraș.

Cuvintele acestea le-a spus cu oarecare semnificație, ca și când ar fi săvârșit acolo, la oraș, un lucru de mare însemnătate.

Îl întreb:

— Ce treabă ai avut acolo?

Pieptul țăranului se ridică cu putere și mai

mare. Fața lui deodată s'a schimbat. Avea culoarea plumbului.

— Am cumpărat niște doftorii pentru nevasta mea...

— E bolnavă?

După o tăcere de vre-o câteva clipe, țăranul îmi răspunde:

— Nu poate dormi noaptea...

— De ce nu poate să doarmă?

— I-s'a stricat inima... ori poate și mintea. Numai Cel de sus știe.

Și țăranul și-a făcut semnul sfintei cruci.

Apoi îndată a urmat cu vorba.

— Avem ori mai bine zis am avut trei feciori și două fete. Doi dintre feciori sunt însurați, iar fetele amândouă măritate. Dela începutul războiului atât cei trei feciori ai mei cât și cei doi gineri sunt duși — unii pentru totdeauna — dela vetrele lor. Cel mai mare dintre feciori și unul dintre gineri sunt morți; feciorul la Galizia, ginerele la Serbia. Feciorul al doilea ar fi în Siberia, prins la ruși. Nu știu însă nimic hotărât. De mai multe luni nu am primit nici o scrisoare dela el. Feciorul cel mai mic e în linia de foc, la hotarul Italiei. Ginerele celalalt e rănit, zace într'un spital din Boemia. Așa am auzit că iar fi rupt piciorul cel drept...

Țăranul s'a oprit și cu privirea sticloasă se uita în pustiu.

— Firește, au copii feciorii și ginerii d-tale, întreb eu.

România — în calea idealului național.

România va intra numai într'un război care să-i aducă victorie. — Intrarea ei în acțiune n'ar fi decis soarta războiului. — Prudență, calmitate se cere! — Ancheta universitară. — Politica religioasă a României. — Alegerea dela Caracal. — Candidatura dlui O. Goga. — Noui fabrici române de munițiuni. — Linie strategică bulgară contra României?

Arad, 22 Decembrie.

Intr'un recent articol de fond ziarul „Moldova” din București spune că o intrare în acțiune a României când Austro-Germanii au început atacul lor în contra Serbiei, ar fi fost o aruncare sigură a României într'o aventură, din care desigur n'ar fi putut profita decât puterile Quadruplei, și în special Rusia, care s'ar fi pus prin aceasta în mod definitiv la adăpostul revendicărilor naționale ale României.

Apoi „Moldova” continuă textual:

„...Ocupându-ne deocamdată chiar numai de interesele Înțelegerii, noi nu vedem cum ar fi putut profita în alt mod Quadrupla, de pe urma acțiunii noastre, fiindcă s'a dovedit în mai multe rânduri, că angajarea puterilor centrale pe un front nou, nu ușurează întru nimic situația armatelor coalizate, care continuă să rămâie în pozițiile indicate lor de către Germani, conform planului statului major al acestora.

Este desigur și această stagnare un câștig, întrucât suspendă retragerea mai departe, dar e un câștig temporar și fără importanță pentru soarta războiului, încât nu-l putem socoti printre câștigurile pozitive, e un câștig mai mult negativ.

Pentru noi însă, cari am fi devenit actorii acțiunii, acest câștig n'ar fi existat nici măcar sub forma lui negativă, deoarece, scopul nostru nu poate fi să întreprindem acțiuni, fără nici o influență asupra mersului războiului. Noi trebuie să lucrăm numai în direcția care duce la victorie și dacă n'am lucra așa, n'am avea nici măcar scuză că ne-a fost imposibil să cunoaștem această direcție, fiindcă astăzi nu mai suntem la începutul războiului, când nimic nu e încă făcut și când totul e încă nesigur...

— Cel mai bătrân are cinci, celalalt trei, unul dintre gineri patru, celalalt doi.

Am voit să mângâi pe țaran, dar nu am găsit vorbe potrivite.

A urmat o tăcere lungă, apăsătoare, după care țaranul a început vorba.

— Eu sunt bărbat, suport cu mai multă tărie ori și ce lovitură a sorții, nevasta mea însă nu. E suflet slab de femeie. O anumită vreme s'a ținut și ea, dar de când a plecat de acasă și Ștefan, feciorul nostru cel mai mic, se topește, se usucă văzând cu ochii.

— Moșule, noi nu putem să schimbăm lucrurile. Trebuie să ne împăcăm cu ursita. Apoi nu vezi d-ta, dușmani mulți și puternici au sărit împotriva țării, împărăției noastre. Nu am putut să rămânem cu mâinile în sân.

— Și eu tot așa am zis.

— Așa ni-a fost scris nouă, celor din zilele de acum.

— De câte ori nu am spus eu toate acestea nevastei mele. Inzadar îi vorbesc însă, căci nu-i zi dela Dumnezeu, ca ea să nu plângă, să nu se bocească. Aceasta a mai fost cum a fost, dar de o vreme încoace răul tot mai mare s'a făcut... Acum nici noaptea nu mai e noapte pentru ea; nici noaptea nu are pace și odihnă. Somnul nu se mai prinde de ea... S'a schimbat așa de mult, că cine a văzut-o înainte cu doi ani de zile, astăzi nu o mai recunoaște. Nu-i femeie, e o umbră... Cum ți-am spus,, i s'a stricat inima,

Și aci ne unim de altfel în păreri chiar cu adversarii noștri de convingeri, cu fruntașii Federației Unioniste, cari spun și ei că o acțiune în Balcani este actualmente imposibilă alături de Quadrupla...”

În ședința de ieri a senatului român d. Alessiu, raportor, spune între altele că actualmente se constată la opoziție o mai puțină violență în ce privește criticarea politicii guvernului. Acest fapt se atribuie atmosferei generale ce domnește azi în țară. Guvernul este acuzat că nu s'a alăturat pe lângă împătrita înțelegere. Dar azi nimănui afară de guvern nu se poate pronunța asupra momentului intrării în acțiune.

Intrarea în acțiune a Bulgariei — continuă d. Alessiu — este numai un episod al războiului mondial, care nu poate influența de loc hotărârea României ce privește politica externă.

După cum se vede, intrarea în acțiune a României n'ar fi decis soarta războiului.

Azi mai mult decât oricând ni se impune — a spus d. Alessiu — să ne păstrăm calmul și obiectivitatea. Să nu uităm că la începutul războiului România nu era deajuns pregătită de război.

Tocmai interesele mari ale țării — termină d. Alessiu — impun guvernului să se închidă înaintea oricărei cereri urgente ce privește declarațiunile asupra politicii externe”.

Rectorul universității din București, a chemat pentru ziua de ieri, 8 Decembrie v. un nou număr de studenți, implicați în propaganda germană printre studenții universitari.

Rectorul a invitat și pe studenții conducători ai ziarului „Fulgerul” spre a-l lămuriri privitor la atitudinea pe care au avut'o

ba poate — Doamne, să nu zic într'un ceas rău — i s'a stricat și mintea...

A băgat mâna la brâu și a scos de acolo o sticlă mică.

— Nu pot să îi mai văd și noaptea sbuciumările. Imi ajunge ziua întreagă. Am cumpărat doftoriile acestea...

Țaranul îmi strânge mâna dreaptă și zice:

— Merg acum, căci e târziu. Noapte bună!

— Noapte bună, moșule!

Țaranul a pornit cu pași grei, ca și când în spate ar duce o sarcină mare.

Merge cu capul plecat în jos; nu-l interesează nimic din jurul lui, nu se uită în nici o parte.

Văd, că din când în când își duce mâna la brâu, ca să se convingă, că nu a pierdut sticlăța cu doftorii.

Apoi întunerecul nopții l-a învăluit.

...Poate, că doftoriile acelea vor fi bune și astfel nevasta țaranului o să doarmă acum noaptea, durerile ei însă nu o să înceteze, — nu, pentrucă pe seama lor nu este doftorie.

Timișoara, Decembrie 1915.

Alex. Tințariu.

și continuă să o aibă față de M. S. regele Ferdinand, de membrii familiei regale și de unii profesori universitari.

D. Marius Theodorian-Carada, a ținut la cercul de studii conservator, o conferință vorbind despre: *Politica religioasă a României*.

Conferențiarul făcând aluzie la actualele evenimente externe spune, că după încheierea păcii, printre numeroasele chestiuni sociale, care se vor ivi în mod firesc, se va vor ivi și nevoia unei noi reforme religioase.

În actualul război, spunea conferențiarul, după știrile cari ne-au venit de pe câmpul de luptă ni se arată că sentimentul religios, pe care mulți îl credeau pierdut, s'a arătat mult mai puternic.

D-sa citează exemple din cari rezultă că preoții catolici și protestanți, uitând ura care i-a despărțit, s'au apropiat și asistă cu toată dragostea pe răniți și prizonieri.

Franța, care în ultimul timp a dus un mare război bisericei, astăzi, în ceasul greu prin care trece, s'a reîntors la sentimentul religios, și bisericile franceze sunt arhipline de închinători, cari invoacă mila lui Dumnezeu.

Conferențiarul demonstrează că e nefondată presupunerea că sentimentul religios a dispărut. Acest sentiment a fost asuprit și ignorat, evenimentele de azi i-au îngăduit să se ivească, și din această renaștere se va impune o nouă și importantă reformă religioasă, în legătură cu nevoile politice ale statelor.

În partea ultimă a conferinței d. Theodorian-Carada, a citat o serie de propuneri, în legătură cu nevoia unei reforme religioase în România, ce ar trebui să corespundă actualelor și viitoarelor nevoi sociale.

Ziarul „Steagul” dă următoarele informații despre alegerea din Caracal, unde, după cum am anunțat și noi, este candidat și poetul Octavian Goga:

„Alegerea parțială de deputat dela Caracal promite a fi foarte animată, judecând după numărul candidaților ce se anunță.

În afară de dnii Radu Ivănescu, candidatul partidului conservator și Octavian Goga, candidat al Federației, va mai candida și d. Vasile Oroveanu, fost prefect și deputat, ca independent, iar în afară de aceștia vor mai fi și doi candidați liberali.

Primul va fi d. Mihail Demetrian, iar al doilea d. Dr. St. Becherescu, fost prefect și fiind dată situația guvernamentală din România, unde liberalii sunt divizați în două grupări, nu se știe care dintre cei doi candidați va fi cel oficial.

Vor fi astfel cinci candidați în luptă și chiar de pe acuma cercurile politice din Caracal au început să se agite”.

Ni se anunță din București, că direcția generală a munițiilor se ocupă cu o activitate febrilă cu organizarea a patru noi fabrici de munițiuni: una la Ciurel și trei la Dudești, cari vor fi gata pentru funcționare în cel mult 15 zile.

Aceste fabrici vor putea furniza un mare număr de munițiuni și explozibile de toate categoriile.

Știri sosite din București spun, că Bulgarii au început lucrările pentru construirea unei linii ferate pe tot lungul Dunării, care să lege localitățile Vidin, Nicopoli, Rusciuc, Varnu.

La finele lui Februarie, aceasta nouă linie va putea fi dată în circulație.

În cercurile din București acestei noi linii bulgare i-se atribuie o importanță strategică îndreptată mai ales contra României.

Dușmanul dinăuntru: alcoolul!

București, 20 Decembrie.

Ne aflăm în pragul unor zile mari hotărîtoare pentru viitorul țării și al neamului întreg. Zile de adâncă, poate totală preschimbare a destinelor României și românismului; zile de mare inițiativă și de grea răspundere pentru generația din care Dumnezeu ne-a hărăzit să facem parte: că doar a noastră va să fie indoita misiune: de înlăturare a unui vis — în care de sute de ani se leagă anii copilăriei și se oțelște energia vârstei de bărbăție la toți aceia cari au gândit și simțit, gândesc și simt românește — și de așezare pe noi temelii a statului național românesc.

Suntem în așteptarea înfrigurată a chemării goarnei, glasul care odată cu strângerea sub drapel a voinicilor țării, va suna și ceasul decisiv pentru realizarea marilor năzuințe. Toți câți avem cinstea de a îmbrăca „haina țării” — uniforma militară — vom alerga la granițe, iar acei pe cari nevolnicia fatală a vârstei ne va țintui locului între hotare, datoria vom avea ca, în marginile priceperii și putinței noastre, să dăm țării, neamului, obolul activității noastre.

Zile de o orbitoare măreție ne anunță aurora noului veac ce va să se deschidă în istoria națională, și pentru a fi la înălțimea chemării nu numai pentru înlăturare, dar și pentru consolidarea cuceririlor, trebuie să fim astfel pregătiți, trupește și sufletește, ca nimic să nu poată stingheri opera de azi și compromite rezultatul de mâine.

E clipa în care trebuie să ne facem procesul propriei conștiințe, să ne dăm seama de păcatele trecutului și să ne chibzluim asupra garanțiilor viitorului.

Marele, cel mai mare din păcatele zilei de ieri, ca și — din nenorocire — al zilei de azi încă, e orbirea în care ne-am încăpăținat de a nu vedea un prim dușman de răpus, dușman cu atât mai periculos, că să află chiar între zidurile noastre: alcoolul. Acesta ne-a sleit puterea de producție națională; alcoolul ne-a prăpădit trupul și pervertit judecata; el a adus în stare de decrepitudine pe mulți, foarte mulți din aceia cari trebuiau să fie razimul de înălțare al rasei.

Prima datorie a Românilor cu cuget și simțimant cu adevărat românesc e ca astăzi, în ajun de a alerga în contra dușmanului de dincolo de granițe, să-și îndrepte toată agerimea minții și toată tăria brațului contra inamicului dinăuntru, spre a-l răpune și face inofensiv pentru acum și de aci înainte. Loinca tuturor să fie: în lături cu alcoolul, otrava care topește vlagă și nimiceste existențele! În lături cu vrăjmașul care de mult sapă însăși temelii edificiului național românesc!

Să ne liberăm de stăpânirea strivitoare a alcoolului, și s'o facem cât mai curând, pentru că vremurile mari de azi, mai mult ca ori când, reclamă — precum foarte frumos a formulat-o un cugetător de seamă, Otto de Leixner: o privire limpede, un braț vânjos, o mințe ageră, știu să înăbușe glasul patimilor și acela al egoismului.

Acum e momentul să se decidă de tăria și triumful rezistenței ce de vreme îndelungată o opunem asalturilor furioase ale teribilului vrășmaș intern. E ceasul prielnic ca, printr'o bărbătească sfortare, să strivim noi șarpele alcoolismului, care, prin veninul-i ce picură, a urmărit nimicirea noastră. Cu deputatul francez Delaroue (la discuția în cameră asupra proiectului de lege pentru combaterea ravagiilor alcoolismului) vom zice și noi:

A sună ceasul pentru aplicarea în toată rigoare lor a măsurilor de protecțiune a sănătății publice și de conservare a rasei. Avem nevoie astăzi, vom avea nevoie mâine de toți fiii țării, în deplină sănătate și vlagă; ne trebuie astăzi soldați rezistenți, ne va trebui mâine familii de oameni robuști și muncitori, în cari alcoolul să nu mai aducă mizeria și destrăul; ne

trebuie o viață intelectuală, morală, politică a tuturor cetățenilor, în lumina judecării chibzuite, care să nu mai fie întunecată de fumul alcoolului!

Jos, dar, inamicul dinăuntru: alcoolul!

Prof. Dr. M. Minovici.

Acțiunea flotei rusești contra Bulgariei.

Rusia vrea să debarce trupe în Bulgaria.

Arad, 22 Decembrie.

Din telegramele ce sosesc din București reiese, că flota rusească după o pauză mai lungă a început acum o nouă acțiune în Marea Neagră, împotriva țărmului bulgar. La câteva zile după intrarea Bulgariei în războiu vasele rusești au bombardat Varna și Burgas, dar n'au realizat nici un succes militar, ci perzând două vase a încetat de a mai ataca. Au trecut săptămâni de atunci și Rusia începe acum iarăși o nouă acțiune cu mari forțe. După o telegramă în fața Kaliakrei s'ar fi arătat 40 vase de războiu. Kaliakra se găsește pe țărmul românesc, cam la 50 kilometri spre nord dela Varna. De aci flota rusească s'a dus la Balcic (care dela al doilea războiu aparține României) și în urmă la Ekrene (la frontiera româno-bulgară) care se găsește la distanță de abia 20 kilometri dela Varna. Euxinograd, unde flota se înșirase în linie de bătaie, e în nemijlocita apropiere de Varna, în direcția spre nord.

Scopul atacului rusesc încă nu s'a putut constata. Vasele de războiu rusești s'au retras, dar din faptul că erau însoțite de multe vapoare de transport, se poate concluda, că Rușii au intenționat să debarce trupe pe țărmul bulgar. Prima lucrare a dat greș, dar că aceasta va avea vre-o continuare încă nu se poate ști.

La București a sosit următoarea știre despre ivirea flotei rusești: Luni dimineața la orele 9 și jumătate s'a arătat la capul Kaliakra 40 de vase de războiu rusești. O parte din aceste mergea spre Balcic, iar 4 vase mari spre Ekrene, unde s'au oprit. Nu se poate ști cu siguranță unde s'a dus cea mai mare parte a flotei rusești. Se crede că spre Varna. Seara, către orele 10 se auzia dinspre Varna o canoadă violentă. Din cauza cetii nu se putea vedea nimic. Bubuiturile puternice au cutremurat casele din Balcic. Unii spun, că în apropierea țărmului românesc s'a dat o luptă navală.

O știre telefonică din Constanța a confirmat vetea, că flota rusească a bombardat Luni dimineața din nou Varna. Dimineața pe la orele 6 au trecut pe la capul Kaliakra două torpiloare. Acestea făcând o recunoaștere s'au dus până la Varna, dar s'au întors imediat postându-se în fața Kaliakrei. Către orele 8 au venit dinspre Odessa în plin mers, 4 vase mari. Vasele s'au înșirat în fața Euxinogradului în linie de bătaie și au început să bombardeze cu tărie, durând canoadă până la orele 10 înainte de amiază, când din cauza cetii, vasele s'au retras. Forturile Varnel au răspuns energic. Din Balcic s'au putut distinge cu ochiul liber peste 30 de vapoare de transport. Se crede că Rușii vreau să debarce trupe la Ekrene.

Correspondentul lui „Pester Lloyd” anunță din București: Ministerul de interne român a primit următoarele despre arătarea flotei rusești: La orele 9 și jumătate s'a arătat în fața Balcicului escadra rusească, 4 torpiloare-vânătoare au mers spre Varna și au dat 51 pușcături. Când s'au retras au observat flăcări și fum. Seara, o parte din flota rusească a deschis focul împotriva frontierei bulgare. Câteva proiectile au căzut pe teritor românesc. Flota s'a ascuns la Kaliakra.

Comunicate oficiale despre mersul războiului.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 21 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general:

Pe frontul rus: Lângă Styr, în fața Rafalowcei am împrăștiat o trupă de recunoaștere. Ici-colo focuri de artilerie.

Pe frontul italian: Pe linia de războiu din sudul Tirolului luptele de artilerie continuă. Am nimicit două companii italiene cari au încercat o înaintare direcționată către muntele San Michel.

Pe frontul sudostic: Continuând luptele de goană împotriva Muntenegrinilor am ocupat cu asalt o poziție dușmană la nord de Berane. Numărul prizonierilor din luptele zilelor din urmă se urcă la 600.

Berlin, 21 Decembrie. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: La vest de Hulluch o coloană germană a ocupat un tranșeu englez și a respins un atac direcționat spre nord.

Pe frontul oriental: Evenimente de remarcă nu sunt. În noaptea de 19 spre 20 Decembrie o coloană rusească înaintată a ocupat maierștea Dechs din fața liniei noastre de războiu, la sudost de Widsy. Ieri i-am respins. La sud de lacul Wigonowskoje și la Kosciusschnovha (la nordvest de Tartorisk) am respins trupe dușman de recunoaștere.

Pe frontul din Balcani: Situația neschimbată.

Constantinopol, 20 Decembrie. — Se comunică dela cartierul general turc:

Pe frontul dela Dardanele: În noaptea de 18 spre 19 Decembrie înainte de amiază trupele noastre de pe sectoarele dela Anaforta și Ariburnu după mari preparative artileristice s'au pregătit de atac. Pentru împiedicarea acestor preparative, după amiază la Sed-il-Bahr dușmanul a pornit în contra noastră un atac vehement, care s'a zădărnicit cu desăvârșire. Văzând inamicul că nu poate ocoli atacul nostru înaintat din nord, în noaptea de 19 spre 20 și-a imbarcat o parte însemnată a armatei. Cu toată negura deasă, am gonit dușmanul în retragere. Dintre comunicatele de azi, cel din urmă spune că am curățit de dușman Anaforta și Ari-Burnu. Nici un sigur soldat de-al inamicului n'a mai rămas acolo. Trupele noastre înaintate pe sectoarele acestea până la mare, au luat pradă de războiu multe bărci, tunuri și muniții. Un hidroplan dușman atins de focurile noastre s'a rostogolit în mare. Conducătorul și observatorul aparatului i-am făcut prizonieri. Atacul dușmanului dela Sed-il-Bahr s'a început cu violente canoadă cari au bombardat tranșeele noastre și cari au fost sprijinite de încrușișătoare și monitoare. Urmarea acestor canoadă au fost atacurile pornite cu toate forțele în contra centrului și a arpelor noastre stânga și dreapta. Trupele noastre însă au zădărnicit aceste atacuri cauzând dușmanului pierderi enorme. Trupele asaltante le-am respins în pozițiile lor. Pe celelalte fronturi situația invariabilă.

PENTRU „ALBUMUL DECO- RAȚILOR ROMÂNI”

nu uitați să trimiteți redacției „Românului” grabnic fotografiile vitejilor noștri și informațiunile necesare (locul nașterii, regimentul, vârsta și faptele răsplătite cu medalia respectivă)

Sacrificiu...

— Articol din afară. —

Sub glia ce închide figura eroilor noștri, gem frânte ideile sublime. Stau neputincioase îndemnurile la o viață mai senină. Glasul lor înăbușit, se pierde în zarea plină de urlul tunurilor, ce împrăștie moarte. Iar noi! Noi, cei rămași să reinviem ideile frânte și să traducem teoria în fapte, sau cel puțin să continuăm faptele lor începute, noi ne strecurăm sfioși, prin vămile vieții, traiul amarit.

Inzadar ni s'a spus de veacuri și ni se spune la multe ocazii de importanță vitală: „Aduceți-Vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu, la a căror săvârșire a vieții privind, să le urmați credința” (către Evrei c. 13).

Inzadar ne spune istoria lumii, că poporul, care nu-și știe sărbători, aprecia, și urma eroii lui din cele trecute vremi, n'are drept la existență, el se pierde, în cursul vremilor, în noianul popoarelor vrednice de a fi. Și vai! câte popoare atât de sus puse în lumina civilizație s'au pierdut astfel?! Unora li s'a pierdut urma, altele s'au întors la întunecul din care începuseră a eși.

Noi, din norocire știm sărbători pe mai marii noștri, în cea mai frumoasă ordine. Știm preamări, chiar exagerând de multe-ori când se simte trebuința; nu știm însă aprecia și urma — de cele mai multe ori — pe cei ce li știm sărbătorii. Nu cutezăm a-i privi de model de muncă, viață și jertfă. Suntem prea comozi, ca să nu zic lași, a imita pe unul măcar dintre cei mulți.

Nu de mult, ne-a părăsit, un frumos mănunchiu de martiri ai muncii neobosite. S'au dus acolo, unde Tatăl ceresc le-a hărăzit locul de onoare. Noi i-am însoțit cu cuvintele elogiice până la tronul ceresc și pe urmă, am venit acasă, să ne toarcem firul vieții liniștiți mai departe.

Munca sfințește pe om și eroii noștri de muncă ne îndeamnă! Mare și vecinic adevăr. Să muncim deci, pentru că datoria în sine învalvă muncă, constantă și intențită. Să muncim, nu doară pentru că munca e o cerință a firii omeneste, sau o trebuință firească a vieții, fără pentru că, a munci adevărat, înseamnă a-ți face datoria. Animalele, toate vietățile se mișcă, muncesc trăiesc în puterea legii, muncii. Ele muncesc însă pentru a se hrăni. Omul?, ca ființa supremă lor, ca coroana tuturor creațiilor, are un scop cu mult mai ideal. El muncește nu numai pentru a se hrăni, el muncește pentru binele deaproapelui, al legii, al neamului și al țării sale. Prin muncă constantă înfruntând toate obstacolele, ne putem ridica până la eroism. Datoria cere dela noi muncă intențită, ce se ridică la eroism, apoi un curaj, ce e în stare să se înalțe până la sacrificiu. Un sacrificiu, nu de oarecare pasiune, sau glorie trecătoare, fără un sacrificiu, ce merge până la jertfirea vieții.

Iată cum au ajuns eroii noștri „mai marii noștri”. A sosit țara, când ni se simte nelucrarea. Acum e timpul suprem să ne validăm toate însușirile bune sufletești. Acum așteaptă ajutorul nostru toți zilerii vieții. Să ne emancipăm deci de egoismul și indiferentismul putred. Să desbrăcăm haina învechită a intereselor strâmte-egoiste. Să ne înrolăm sub steagul datoriei, unde se adăpostesc toate inimile mari și nobile, onoarea supremă a tuturor etăților și popoarelor, și meritul și fericirea omului pe pământ și în cer. St.

Aviz.

Aducem la cunoștință că „Calendarul partidului național” pe 1916 e epuizat.

Adm. ziarului „ROMÂNUL”.

Corpurile legiuitoare române.

Senatul.

Sedința dela 3/16 Dec.

Sedința se deschide la orele 2 și jum. d. a. sub președinția dlui C. G. Cociasu, v.-președinte.

D. N. Filipescu anunță interpelarea guvernului asupra cumpărării fabricii Blau-gaz.

D. G. C. Dobrescu spune că unii speculanți cumpără toate mărfurile de îmbrăcăminte în scop de a exploata apoi publicul, Interpelează pe d. ministru de războiu, asupra cumpărării fabricii de făină Popovici.

Discuția mesajului.

D. C. Argetoianu protestează împotriva politicii externe a guvernului care ar fi adus micșorarea prestigiului României.

Oratorul înșiră momentele pierdute când România trebuia să intre în războiu alături de împătrita înțelegere și anume: *căderea Lembergului, intrarea în acțiune a Italiei și ofensiva contra Serbiei*. Azi România nu mai reprezintă în Europa o forță morală, iar în Balcani ea este o cantitate neglijabilă.

În situația pe care a creat-o d. Brătianu nu putem răspunde la apelul dsale. Dacă vrea să facă politică de „aventură”, cum spune dsă, politicii cu adevărat naționale, îi vom da tot concursul nostru. Altfel, continuând cu sistemul dsale, îi vom combate cu toată energia.

D. G. Fernic spune că dela începutul războiului s'au făcut atâtea prostii pe toată suprafața pământului, că nu e de mirare că și în țara noastră s'au făcut greșeli cari au adus rău armatei, comerțului și economiei generale. Nu aduc nimănui incriminări. — căci ce s'a făcut nu se mai poate repara. Cel puțin doară *de acum încolo vom fi uniți* din toate punctele de vedere.

Pentru economia națională ar trebui să se facă mai mult, căci ea e chezașia rezistenței și puterii acestei țări.

În ce privește *politica internă*, o parte din opoziție, în loc să dea o mână de ajutor guvernului, îl hărțuiește în parlament și în afară de parlament, fără nici un folos pentru țară, — din contra. Înțeleg că opoziția să intervină în chestiunile economice, dar nu să pună bete în roate guvernului și, deci, țării.

Opoziția spune opiniei publice că armata e nepregătită, dar că, totuși, trebuie să intrăm în acțiune. Se face o mare eroare.

Armata noastră e mai pregătită decât oricând, avem muniții de-ajuns, dar aceasta nu înseamnă că trebuie să intrăm în acțiune oricând, oricum și cu rezultatul chiar asigurat că vom pieri, ci **atunci când vor cere interesele țării**.

Războiul în sine e o rușine a timpurilor moderne. Dar sunt momente când un popor trebuie să-l facă. *Un războiu se face atunci când ai un ideal de realizat, dar numai atunci când ai siguranța că poți realiza idealul, fără a risca să Pierzi chiar din ceea ce ai.*

Are și țara noastră revendicări, și încă mari revendicări de făcut. *Nu renunțăm o singură clipă la acest ideal al nostru, la pământul ce ni se cuvine, și-l vom lua, când va veni vremea.*

Cu sau fără războiu, Europa va trebui să țină seamă de revendicările țării românești, de ale acestei țări, care are azi o armată din cele mai viteze și mai bine pregătite.

Aduce elogiul politicii externe dusă de guvernul dlui I. I. C. Brătianu.

Sunt sigur că ceea ce doresc toți Românii dorește și d. Brătianu. Nu se poate realiza însă totdeauna ceva, așa cum dorim și atunci când dorim.

Oratorul termină spunând:

„Momentul nostru n'a sosit, dar am convingerea că va sosi”.

D. G. C. Dobrescu vorbește despre Ion Brătianu, de momentul dela Lemberg, de conflictul dintre d. Ionel Brătianu și răposatul rege Carol.

Politica noastră națională a format niște zigzaguri enorme, înaintând uneori cu îndrăzneală și alteori retrăgându-se cu rușine.

În privința situației din Transilvania și Bucovina oratorul spune că România i-a abandonat și faptul acesta a pus un vâl de ghiță

între noi și ei, și s'a rupt par'că ceva din legătura noastră sufletească.

În ce privește legăturile dintre noi, Sârbi și Bulgari, *noi suntem istoricește tutorii popoarelor balcanice*. Rușii au venit după noi. Între noi și Sârbi mai ales sunt legături vechi și puternice și de sentimente și de rațiune. Ce am făcut cu aceste legături morale indestructibile? Ce am făcut cu politica noastră tradițională în Orient? *Am rupt firul cu Românii de dincolo, acum l'am rupt și cu Sârbii.*

Echilibrul în Balcani s'a dus. Bulgarii se plimbă prin toată peninsula ca la ei acasă. Ce s'ar întâmpla dacă trupele aliaților ar părăsi cu totul Balcanii? Eu cred că *Bulgarii vor încerca să ne plătească.*

Criticele pe cari le făcea în 1913 d. Brătianu dlui Maiorescu, grozav i se potrivesc dsale acum. Dar acum nu e vorba numai de echilibrul balcanic, ci de *echilibrul tuturor forțelor românești. Azi suntem izolați cu totul*. Credeți că va mai fi pleșca din 1913? Dar atunci pacea am făcu-to noi, azi o vor face alții. Și se va ținea seama numai de *sacrificii*. Nu vom putea să nu ținem cont de drepturile Serbiei și ale Rusiei.

Veți realiza poate un ideal național, dle prim-ministru, încheie oratorul — dar *un ideal mutilat, stîrbit și lipsit de autoritate.*

Războiul european.

Consiliul de anul nou al antantel la Londra.

Berlin. — Informații demne de încredere spun că în săptămâna dintâi a lunii Ianuarie aliații vor ține un nou consiliu în Londra la care vor lua parte și generalul *Silinski* și ambasadorul Rusiei la Paris *Izvolksky*. Astăzi s'a reîntors *Sassonow* dela cartierul general rus, unde din partea țarului i s'au dat dispoziții pentru *Izvolksky*, referitoare la viitoarea conferență din Londra. *Cercuri competente rusești atribuie mare importanță drumului lui Izvolksky la Londra.*

Castelnau în Salonic.

Geneva. — Consiliul de miniștri a decis să trimită pe *generalul Castelnau la Salonic* pentru statorirea defensivei. Guvernul n'a voit ca toată responsabilitatea să cadă în sarcina lui *Sarrail*.

L'Ouvre anunță că generalul *Castelnau* a și plecat la Salonic.

Armata de 200.000 a antantei în jurul Salonicului.

Geneva. — „Corriere della Sera” primește din Salonic următoarea știre: *Englezii și Francezii primesc mereu mari ajutoare. Trupele antantei construiesc întărituri și fortificații pe cari la înarmează cu tunuri de toate calibrele. Până acuma au debarcat peste 200.000 de oameni.*

Preparativele aliaților în Orient.

Berlin. — Lui „Nationalzeitung” i se anunță de pe frontiera rusească: *În urma informațiilor câștigate în cercuri militare din Petrograd, pe toate fronturile orientale se fac mari deplasări de trupe. Acestor evenimente li se atribuie mare importanță. În Mezopotamia, în ținutul Tigrului, în Persia, Egipt și Aden dercurge o ferventă activitate. Aliații își tradează niziunța preparativelor acestora, în vederea nouilor lupte ce le vor da în Orient. Triburile arabe răscolite s'au apropiat de Aden la o distanță de 20 mile engleze și au rupt toate comunicațiile. Întăriturile orașului însă nu sunt primejduite. Zilele din urmă s'au dat în fața Adenului mai multe ciocniri. Din punct de vedere strategic militar ocuparea orașului și a fortificațiilor nu are mare importanță; aprovizionarea populației și a trupelor se poate face pe mare.*

Candidatul antantei la tronul Albaniei.

Geneva. — Ziarele de aici anunță din Atena: *Un ziar din Atena are informația planului împătritei înțelegeri de-a oferit tronul Albaniei prințului Montpensier.*

Trupe italiene în Albania.

Lugano. — „Giornale d'Italia” și „Idea Nazionale” constată cu bucurie că marina italiană a reușit în urma silințelor ce și-a dat, să debarce trupe pe celialt țărm al Adriaticei. După ziare italiene vapoarele italiene aprovizionează resturile armatei sârbești și le transportă soldaților sârbi arme. În consecință se poate avea speranța, că restul armatei sârbești va fi capabilă în curând să se amestece iarăș în lupta disperată din Balcan. Ziarele vorbesc de activitatea „liniștită dar cu succes” a flotei italiene.

„Tribuna” se alătură și ea la celelalte ziare italiene. E un succes al flotei italiene — scrie „Tribuna” — că în Albania a reușit să se construiească tabere pentru reorganizarea și aprovizionarea a „150 mii Sârbi”. Sârbi sunt constrânși să recunoască, că în timpul celor mai grele încercări, au găsit un sprijin credincios în poporul italian. Ziarul italian dorește ca ajutorul italian să fie spre noroc Sârbilor și să reușească a închide porțile Albaniei pentru dușman.

Paris. — „Petit Journal” e informat din cercurile militare din Roma, că Italia va întregi în scurtă vreme numărul trupelor italiene din Albania cu o armată de 80 mii de oameni.

Copenhaga. — „Le Temps” se ocupă cu acțiunea Italianilor în Valona. Organul ministerului de externe francez privește cu neliniște știrea că Albanezii atacă din spate trupele sârbești refugiate dincolo de Elbasan și își exprimă dorința ca Italianii să paralizeze atacurile Albanezilor și trupele bulgare cari urmăresc pe Sârbi, prin operațiuni corespunzătoare.

Generalul Todorov despre viltotoarele ținte ale Bulgarilor.

Lugano. — Corespondentul Magrini scrie din Serres lui „Secolo”: La granița greco-bulgară e liniște. Englezii și Francezii incheie concentrarea trupelor și se prepară pentru a părăsi. Doiran e ocupat de trupe grecești (?), pe edificiile publice au fost arborate steaguri bulgare și germane. După ocuparea Monastirului, generalul bulgar Todorov a vorbit soldaților, declarând că **Bulgarii vor înainta spre Ochrida, Struga și țărmul adriatic.**

Retragerea trupelor dela Galipoli.

Londra. — Ministrul de războiu englez a declarat în camera comunelor, că retragerea trupelor de pe peninsula Galipoli a reușit sub scutul ceții, cu toate că în multe puncte trupele erau în atingere cu dușmanul. Scurtându-se frontul, operațiunile vor fi continuate în alte fronturi cu mai multă energie.

Rușii prepară o surpriză.

Berlin. — După cum sunt informate din Petrograd ziarele franceze, cartierul general rusesc a dat un comunicat, în care se spune că aprovizionarea armatelor rusești cu muniție e asigurată acum în deplină măsură, într-o măsură cu mult mai mare, decât s'ar crede. Armata rusească e asigurată împotriva oricărei surprinderi, cum a fost cea dela Gorlice. Din partea Rușilor se prepară acum o surpriză care va uimi întreaga lume (?)

Respingerea unui atac rusesc pe frontul bucovinean.

Cernăuți. — Rușii, aducând trupe din forțele concentrate în Basarabia, împotriva frontului bucovinean, au atacat în noaptea de 19 spre 20 c. cu numeroase forțe pozițiunile noastre dela Dobrunoț. Ei au dat asalt scutiți de ceață după o preparare de mai multe ore cu artileria. S'a desfășurat o luptă violentă piept la piept, care a decurs cu noroc alternativ, dar în sfârșit ai noștri l'a împrescat pe dușman, în mod surprinzător cu o ploaie de gloanțe, constrângându-l să se retragă. Retragerea dușmanului a fost favorizată de o ceață deasă, totuși a lăsat mulți morți și răniți pe câmpul de luptă. O jumătate companie a dușmanului, care nu s'a putut refugia în grabă, a fost constrânsă să se predea.

Regele Oscar despre pericolul care amenință Suedia.

Stockholm. — Regele pătruns de o adâncă convingere religioasă a ordonat ca în 1916 să se țină în Suedia 4 zile de post. Autograful regelui Svediei e următorul:

Au trecut 16 luni, de când poporul svedez s'a adunat în biserici la chemarea noastră, ca postind și în rugăciuni să mediteze în fața pericolului războiului, care amenință țara, asupra situației și datoriei sale. Războiul dăinuiește încă și tot mai mult se întinde, amenințând din zi în zi tot mai tare și țara noastră.

Azi mai mult, ca oricând altădată e necesar, ca în locul înverșunării și învrăjbirii, să fie bună înțelegere și frățietate, ca toate faptele noastre să fie conduse de credință și simțământul de datorie. Lupta locuitorilor Svediei împotriva mizeriei e o **acuză împotriva tuturor acelor cari ar putea da ajutor, dar nu fac aceasta.** Ravagiile războiului ne aduce aminte cât de trecătoare sunt creațiunile mâinei omenesti și ne admoniază să ne întoarcem la Dumnezeu și să facem fapte bune neperitoare.”

Noul președinte al Elveției despre neutralitatea armată.

Genf. — Corespondentului lui „Petit Parisien” i s'a dat prilej să vorbească cu noul președinte al consiliului federativ elvețian, *Decopet*. Urmasul președintelui Motta a declarat cu acest prilej următoarele:

Schimbarea la președinția federației elvețiene e numai personală și nu are nici o importanță. *Armata Elveției va rămâne sub arme și va păzi frontierele noastre.* Situația va fi aceeași ca în anul trecut și anul curent.

La întrebările corespondentului francez, noul președinte a mai declarat, că în timpul din urmă s'a făcut contrabandă cu marfă franceză, care a fost transportată în Germania, dar în fiecare caz au fost riguros pedepsiți aceia cari au fost prinși că mijlocesc transportul, cum au fost pedepsiți la timpul său și aceia cari au făcut contrabandă cu marfă germană, transportându-o prin Elveția în Franța. În sfârșit președintele Decopet a declarat că numărul trupelor elvețiene concentrate *nu va fi redus.*

Comemorarea mitropolitului Șaguna.

Primiți următoarele rânduri din Sibiu:

Dacă nu ceteam în nr. 262 din 1 (14) a. c. al „Românului” cele ce s'au scris sub acest titlu poate nu m'as fi apucat să scriu cele ce vor urma, căci e cam mult dela sf. Andrei și corespondența e întârziată: dar știind că un rău desvălit nu pierde nimic din efectele bune, se recăstigă actualitatea.

În numărul amintit se scrie cu atâta convingere despre datorința comemorării marelui nostru arhieru Andrei, încât fără să se știe apriat că s'a comemorat în toate bisericile catedrale greco-răsăritene, afirmă zicând: „Biserica românească greco-răsăriteană din patrie la ziua de sf. Andrei de astăzi, n'a uitat să comemoreze amintirea marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei baron de Șaguna. Parastase s'au făcut și s'au rostit cuvântări de comemorare, mai ales cu deosebită pompă în centre, în centrele episcopatului nostru gr. or.” — Da s'au făcut în un centru, poate în două și cu siguranță că aproape în toate bisericile orașelor și satelor românești. Nu s'au făcut unde, în primul rând trebuia să se facă, în centrul centrelor în Sibiu, unde avem mai mulți arhimandriți, protopresbiteri, diaconi, ca ori și unde. La ziua sf. Andrei în Sibiu nu s'a făcut nici măcar slujbă, decum parastas, pompe.

Mulți oaspeți de Duminecă și sârbători ai catedralei (așa li se zice celor ce vin la biserică) se vor fi întors acasă fără explicație dela poarta încuiată a catedralei.

Femeia care face prescuri va fi așteptat înzadar porunca crâșnicului, și, văzând că nu mai vine va fi și făcut prescurile ca să nu cadă pe ea păcatul, căci doar în tot anul așa se făcea și crâșnicul n'a fi avut vreme să meargă să-i spună. Am fost din întâmplare martorul unei convorbiri între săracii ce stăteau în nemângăiată așteptare la poarta catedralei ce era încuiată. Două femei sosind numai atunci lângă cele 5 ce veniseră mai de vreme la poartă, întrebă foarte îngrijate:

- Ce-l? ce stați aci?
- Il încuiată poarta.
- Zău!
- Zău așa.

Au tăcut uitându-se cu calcească părere de rău la poarta închisă și la catedrala goală, care de avea oaspeți le ușura sărăcia de ziua sf. Andrei.

Săracii au știut mai bine ca întreg cinul călugăresc și preotesc că se cădea să pomenească memoria marelui Andrei cel puțin prin o liturgie. Și Sfintele lor trebue să mai știe că bazele mai nouă ale existenței noastre naționale-bisericești de El au fost create și dacă până acum n'am fost în stare să fim și într'alt fel recunoscători acestui mântuitor național, se cade să-i serbăm memoria cel puțin prin o liturgie și parastas după strămosescul obicei. Voiu fi făcând bine aducându-le aminte, căci poate și-au uitat!

Le-au spus-o cu mult mai bine ședința publică a societății de lectură „Andreiu Șaguna” a *elevilor* din secțiunea teologică, la care, pe lângă membrii prea ven. consistor în frunte cu Il. Sa d. arhimandrit Il. Pușcariu, P. C. S. d. arhimandrit și director seminarial Dr. E. Roșca, on. corp profesoral, a luat parte și numeros public, cu toate că invitații particulare nu s'au făcut...

Cor.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 22 Decembrie 1915.

Crisanteme...

Memoriei lui Fabl.

Ați înflorit din nou, albe și invoalte — cu parfumul vostru ușor ce azi îmi pare al stingerii... al durerii...

Cad iarăș frunzele și acuș se vor desprinde și gingașele voastre petale, una câte una, spulberate de crivățul neindurător...

Și parcă asta-i toamna cea dintâi, ce spune sufletului basme... din lumea neființei... stăpânind gândurile mele de o jale și melancolie.

Sunt departe acum, în stepele Rusiei, și sufletul mă poartă în această seară răcoasă de Octomvrie, peste văi și șesuri — înspre grădina liceului din Chyrow...

Văd seara umedă și rece în care te-am însoțit la locul odihnei de veci. Aceeas lună bălaie ce-a luminat odinioară culmile și zarea — se desprinde din geana vârfurilor de brazi.

Aud parcă melodiile duiioase de îngropare, cari în clipele de atunci mi-au deșteptat o lume de emoții... și aceeaș întrebare mută se strecoară și azi în gândul meu. Tu ai avut cântece și prieteni și albe crisanteme înflorau în cununa ta de brad — dar noi, cari am rămas risipiți ca foile vestede de toamnă în bătaia vântului... departe... departe de cei dragi... cine știe de vom avea aproape un suflet — care să arunce o mână de țărână în groapa mlăștinoasă... Cine știe...

„Mormânt fără de noroc
Și fără de pleteni!”

Tu dormi iubitul meu Fabl... dormi și visezi de-o lume mai bună, care va purta veșnica făclie a sufletului tău curat — lăsând atâtea nădejdi și visuri... pradă neființei!...

Și noi ne răsărțim cu gândul sbucumat de taine — purtând mereu obida acelorasi dureri...

Cu ochii duși în zare, cu nădejdea la țel de sus — sfidăm pururea moartea, dar cine ar putea spune căți vom ajunge ziua dorită de pace și odihnă...

Sunt lacrimae rerum. Albe și duiioase crisanteme... în petalele voastre de nea, va trăi veșnic, ca o poemă tristă amintirea trecutului. Parfumul vostru 'ndurerat va vorbi pururea de cei ce nu mai sunt!...

Stefan Boerlu.

Prelungirea moratorului în România. Monitorul oficial român publică următorul decret:

Se acordă pentru creanțele prevăzute în art. 1 din legea specială autorizând luarea de măsuri excepționale, o nouă amânare de plată de patru luni, socotită dela expirarea moratorului prelungit în ultimul rând prin decretul regal cu No. 1883 din 30 Iulie 1915.

Cenzura din Viena și „Lyon Lea”. Din Viena se anunță: Drama lui Alexandru Brody „Lyon Lea” care era să se reprezinte pe scena teatrului „Josefstädter Theater” din Viena, a fost oprită de cenzură, care nu dă nici un fel de explicație referitor la aceasta.

Dăruire. Am primit dela credincioșii gr.-cat. români din Craindorolț o colecție de 50 cor. pentru soldații români și anume 20 cor. pentru cei cari au pierdut vederea și 30 coroane dar de Crăciun pentru soldații români aflați pe câmpul de luptă. Mulțămiri.

Asociațiunea femeilor române cercetase. Profesoare, inspectoare de școli și un considerabil număr de doamne din București au pus baza unei asociațiuni pentru protecția și direcția educației fizice și morale a fetelor, sub numele *Asociațiunea cercetășelor române*. În direcțiunea comitetului acestei asociațiuni relevăm numele doamnelor: Aslan, Conta-Kernbach, general Cotescu, Coculescu, Miller-Veghi, Ella Negruzzi, Sadoveanu, dsoara Seculici și a.

Comitetul va avea sarcina să fixeze programul în excursiuni practice și instructive pentru cunoștințele istoriei naturale, „sedințe” literare și artistice ținute în natura liberă ș. a. Apelul comitetului ce se va publica în curând va aduce la cunoștința publicului scopurile urmărite de *Asociațiunea cercetășelor române*.

DARURI DE CRĂCIUN PENTRU SOLDAȚI. Iubiți pe soldații români, cari se luptă cu eroism cu gândul la voi? Dacă-i iubiți, împliniți-le pe sf. sărbători ale Crăciunului dorința lor cea mai ferbinte. Fiecare mamă fiului ei, fiecare soție soțului ei să trimită ca dar de Crăciun o carte de rugăciune prin domnul preot din satul lor. Mamele și soțiile dela orașe să se gândească la bucuria ce li-o fac!

Foile noastre sunt rugate, să publice acest apel.
Un preot militar.

Moartea subită a locot.-colonel Moscuna dela ministerul de războiu român. Zarele oficiale din România publică un comunicat al ministerului de războiu român relativ la o informație greșit dată de un ziar din București, care caută să arunce un dubiu asupra cauzei morții locot.-colonel Moscuna afirmând că s'a sinucis din cauza că ar fi fost implicat în afaceri de trădare.

Pentru luminarea opiniei publice ministrul de războiu român publică un comunicat după care locot.-colonel Moscuna, unul din tinerii ofițeri superiori pe care sânguinta și devotamentul pentru serviciul țării și armatei îl desemnau ca pe un ofițer de viitor, a încetat din viață din cauze naturale, iar nu că s'a sinucis.

Locot.-colonel Moscuna a fost adevărat găsit mort în biroul său dela minister în ziua de 1 Dec. v. a. c.

Jocul miresei — pentru fondul soldaților invalizi. Primim următoarele rânduri: În 30 Septembrie a. c. a avut loc în comuna Bucium-Poieni căsătoria dlui Aurel Hulea (fratele mai mare al poetului Ovidiu Hulea) notar comunal în Bucium, cu dsoara Elenuta Adamovici, fiica preotului de aici. Mirele, în loc de orice alt anunț de căsătorie, trimite 20 cor. ca ajutor pentru orfanii, văduvele și soldații români nefericiți și deveniți invalizi pe câmpul de războiu.

Tot atunci s'a colectat la „Jocul Miresei” suma de 24 cor. spre acelaș scop, dela următorii domni, a căror nume rog să fie publicat în gazetă: Dr. St. Banfi medic, Bucium; Virgil Vlad farmacist, Alba-Iulia; Valer Dăianu notar, notar, Mihail; Ioan Bărbat preot, Bucium; Nicolae Crețu preot, Galda de Jos; Aurel Adamovici preot, Covăsint; Ioan Paul vice-notar, Bucium; Nic. I. Adamovici contabil, Bucium; Nicolae Prăția învățător, Bucium; Simion Jurca primar, Bucium; Alex. Crâșnic cassar, Bucium; Alex. Jurca comerciant, Bucium, câte 2 cor., laolaltă 24 cor. — (Nic. Prăția, inv.)

Grozava crimă a unui Prisonier rus într'un sat unguresc. Se anunță din Sătmar: Mare senzație provoacă crima săvârșită de un prisionier rus pe moșia Nagybakos lângă Raty, aparținând arendașului Eugen Grünfeld. Acolo muncesc de mai multe luni câțiva prisionieri ruși. Unul din ei, Boris Alexei, de 21 ani, un soldat foarte cult, un violinist și pianist de forță, cunosător a mai multor limbi europene — și-a câștigat încrederea și considerația arendașului. Acesta i-a pus la dispoziție o cameră în casa lui, l-a poștit la masă și a dat lecții de piano fetei arendașului, preafrumoasei Maria de 18 ani. Zilele trecute un fiu al arendașului, înrolat, a plecat la regimentul său din Munkács, până

unde a fost însoțit de mama lui. În acea noapte, prisionierul rus Alexei, a pătruns în odaia de dormit a lui Grünfeld, a tras câteva focuri de revolver asupra lui, omorându-l pe loc, iar asupra fetei arendașului, a descărcat un alt foc, rănind-o grav în față. Criminalul a alergat apoi în curte, cu fața desfigurată ca un nebun, unde sleit de putere a căzut jos și unde a fost găsit de servitorii alarmați de detunăturile de revolver. La poliție întrebat asupra motivelor acestui omor, Boris Alexei a declarat că pornirea de a ucide zace în sângele lui și că și acasă în Rusia a comis câteva omoruri. Mai târziu a făcut o altă declarație: A văzut-o pe Marișca în baie, și spectacolul acesta l-a zăpăcit și n'a mai fost stăpân pe voința lui.

Prisionierul asasin a fost închis în închisoarea din Cașovia.

Expediția lui Ford în Cristiania. Din Copenhaga se anunță: Vaporul *Oscar II* cu Ford și tovarășii săi a sosit ieri la Cristiania. Ford a declarat gazetarilor că va petrece câte 3 zile în Cristiania, Stockholm și Copenhaga, d'aici va merge la Haga unde se va întâlni cu prietenii săi spanioli și elvețieni. *Expediția nu va vizita statele beligerante.* Dela statele neutrale, Ford nu așteaptă sprijin oficios. La Haga vor să înființeze biroul de pace. La întrebarea dacă rămâne în Haga până la încheierea păcii, a răspuns negativ și a declarat că războiul poate să dureze încă zece ani. A mai spus că prea puțină e populația care dorește războiul, chiar și marinarii de pe bordul vaporului său au mărturisit că sunt setoși de pace.

Pensiunea militară. Mai multe antistii comunale n'au asemnat ajutoare militare și pensuni dela stat decât văduvelor și copiilor fără avere. Multe văduve și orfani au fost jigniți, prin procedeu acesta, nedispunând de avere din care se poată trăi, și având puțină avere nu li s'a dat ver-un ajutor. În urma dispoziției luate de ministrul de războiu, mesele orfanale au edat circulare prin cari aduce la cunoștința antistiilor comunale că dreptul la pensie sau ajutoare este independent de starea materială.

Carranza președintele Mexicoului recunoscut de ententă. Din Geneva se anunță: Indată după America a urmat Anglia, Franța, Italia și Belgia cari au luat la cunoștință președinția din Mexico a lui Carranza.

Nouii speculații cu zahărul. În timpul din urmă s'au lansat din nou svonuri despre insuficiența cantității de zahăr. Zahărul bucăți abia se mai găsește, cel de căpătină tot așa. Aceasta miserie este produsă de ordinațiunea guvernului în sensul căreia dă fabricanților dreptul ca începând dela 1 Ianuarie să ridice prețul zahărului. Nu este numai probabil, ci se poate afirma cu siguranță că fabricile rețin zahărul până la intrarea în vigoare a acestei ordinațiuni. Aceasta speculație nu este cea dintâi.

Este foarte semnificativ circularul trimis comercianților de către fabricanții de zahăr.

Având în vedere, — spune circularul — aglomerația comenzilor și faptul că trenurile nu ne pot pune la dispoziție vagoanele suficiente, este foarte probabilă eventualitatea că nu vom putea satisface aceste comenzi decât la sfârșitul unei curente. Deoarece însă, în urma ordinațiunei guvernului datată la 21 Iulie a. c. începând dela 1 Ianuarie 1916, prețurile zahărului se ridică, trebuie să accentuăm de pe acum, că dacă comanda nu vi se va putea expedia până la acest termen, vom fi nevoiți să-l socotim în prețul fixat dela 1 Ianuarie.

Astfel de scrisoare s'a trimis fiecărui prenumerant. Informații competente spun, că de câteori fabricile de zahăr urcă prețurile zahărului, se folosește de această apucătură. Sub pretextul că nu sunt vagoane, rețin comanda până când se apropie terminul prețurilor urcate când apoi se găsesc destule vagoane.

Iată cauza miseriei de zahăr.

Ultima oră.

O NOUĂ NOTĂ A INTELEGERII CĂTRE GRECIA.

Atena. — Ministrul plenipotențiar al Angliei, Sr Elliot a remis în numele Intelegerii o nouă notă guvernului grecesc. Intelegerea preține în această notă ca Grecii să redea armele trupelor sârbești desarmate. Intelegerea își motivează aceasta pretențiune pe faptul că Sârbii s'au retras de teritoriul unui stat, cu care au alianțe și astfel Grecia n'a avut dreptul ca să-i desarmeze.

(Cu prilejul retragerii Sârbilor o trupă sârbească mai mică s'a refugiat la Florina, care se găsește pe teritor grecesc. Grecii au desarmat această trupă și la aceasta se referă noua notă a Intelegerii. — N. R.)

SEBECO IN AUDIENȚĂ LA REGELE ROMÂNIEI.

București. — Regele Ferdinand l'a primit în audiență pe noul ministru plenipotențiar rus la București, Sebeco.

SCUFUNDAREA UNUI VAPOR TURCESC IN APELE ROMÂNE.

București. — Torpiloare rusești au scufundat un vapor turcesc în apele române. Guvernul român a protestat prin o notă diplomatică împotriva acestei violări a neutralității României.

SCIZIUNE IN PARTIDUL SOCIALIST GERMAN.

Londra. — O telegramă din Luzerna spune, că 34 deputați socialiști democrați germani au scris o scrisoare colectivă către „Vorwärts” în care au declarat că sunt contra discursului cancelarului Bethmann-Hollweg rostit în Reichstag; ei au decis de a forma un nou grup. Ei au propus a refuza să voteze la ședințele Reichstagului în favoarea noului împrumut de războiu de 10 miliarde.

Berlin. — Frațiunea socialistă-democratică a ținut o întrunire după încheierea ședinței Reichstagului în chestia frațiunei socialiste care a votat în contra noului împrumut de războiu. Întrunirea consideră acest act de o vătămare a disciplinei de partid, menit să spargă unitatea acțiunii parlamentare în aceste vremuri grele. Întrunirea condamnă această procedură a minorității și declină dela sine răspunderea urmărilor ce va rezulta din acest act al minorității.

GERMANII LA DWINSK. — PĂRERE RUSEASCĂ.

Londra. — Din Petrograd se anunță că Germanii sau decis în mod definitiv a ierna la Dwinsk. Se construiesc cu activitate adăposturi suterane pentru trupele germane. Generalul Martinovici consilier de războiu și însărcinatul țarului a dat detaliile neobositelor preparative rusești în munițiuni. S'a efectuat în grabă echiparea unei armate adiționale de 4 milioane.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Ioan Suci, Pola. Abon. d-v. e achitat până în 5 Ianuarie 1916.

In farmacia

subscrisului sunt vacante următoarele posturi.

1. Postul de asistent diplomat sau nediplomat cu salariu lunar 350 Cor. respective 250 Cor. și locuință.

2. Postul de practicant cu salariu lunar până la 150 Coroane și locuință.

DIONISIU NEGRU:

farmacist.

Resi abánya.

TELEFON
NRUL. 750.

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

TELEFON
NRUL. 750.

„CONCORDIA”

: SOCIETATE PE ACȚII. :

ARAD

STRADA ZRINYI. NRUL. 1/a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitări de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări în această branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă. :**

**Prețuri :
moderate :**